

Nota Zienswijzen Zonneplan Opsterland

De gemeente Opsterland wil in 2035 energieneutraal zijn. Eén van de pijlers om die ambitie te realiseren is om ruimte te geven aan de opwek van elektriciteit met zonne-energie. Het streven is onder andere om, in de huidige coalitieperiode, 100.000 MWh met zonne-energie op te wekken.

Om daarvoor ruimte te geven moeten wij het gemeentelijk beleid actualiseren. Daarvoor hebben we het concept-Zonneplan Opsterland opgesteld. In dit plan staan kaders voor de landschappelijke inpassing en de mogelijkheden voor proces- en financiële participatie.

Het conceptplan is met inbreng van onze inwoners tot stand gekomen door het in twee rondes met hen te bespreken. In de eerste ronde hebben we advies gevraagd aan de in onze gemeente aanwezige energiecoöperaties, energie-werkgroepen, een aantal plaatselijke belangen en natuurorganisaties. De tweede ronde betrof een algemene informatie- en inspraakavond. Om mensen op deze avond te attenderen en uit te nodigen te reageren is een publicatie geplaatst in de SA en zijn emails verstuurd naar lokale en externe partijen die in onze gemeente actief zijn.

De opmerkingen uit deze twee participatierondes zijn verwerkt in het concept-Zonneplan dat uw raad op 9 december 2019 heeft vastgesteld. Voordat het plan definitief kan worden vastgesteld, moet het - conform de gemeentelijke inspraakverordening - zes weken ter inzage worden gelegd. Derden kunnen dan alsnog een inspraakreactie indienen.

Dit is nu gebeurd. Het concept-Zonneplan Opsterland heeft van 9 januari 2020 tot en met 19 februari 2020 ter inzage gelegen. In deze periode hebben de Natuurverenigingen Geaflecht en Bakkefean e.o. een gezamenlijke zienswijze ingediend en hebben we ambtelijke reacties gekregen van Liander en de provincie.

Hun opmerkingen zijn hieronder integraal overgenomen en voorzien van een antwoord.

Zienswijze Natuurverenigingen Geaflecht en Natuerferiening Bakkefean e.o.	Antwoord Gemeente Opsterland
<p>Onze zienswijze aangaande het onlangs gepubliceerde ontwerp-Zonneplan is als volgt.</p> <p>1. In het ontwerp-Zonneplan staat dat zonnepanelen op daken en meervoudig ruimtegebruik de voorkeur hebben. Terecht vermeldt u met instemming het 'Manifest zonneparken Noord-Nederland'. Dit Manifest vermeldt in regel 3: 'Wees zuinig op ruimte: geef prioriteit aan zon op daken, bedrijventerreinen, geluidwallen en verweesde gronden'. Echter, uw nota Zonneplan spreekt over de mogelijkheid van aanleg van zonnevelden in Opsterland op land of op water zonder dat eerst de ruimten zoals vermeld in dit manifest in regel 3 werkelijk geheel zijn gebruikt. Wij pleiten met klem voor zuinigheid op ruimte, en met name voor natuur en landschap waardevolle ruimte. Wees daarom kritisch en geef niet gemakkelijk medewerking aan de aanleg van zonnevelden zolang niet alle daken, bedrijventerreinen, geluidwallen, verweesde gronden en (andere)</p>	<p>Het stimuleren van zon op daken, bedrijventerreinen, geluidwallen en verweesde gronden maakt onderdeel uit van het uitvoeringsplan Energietransitie dat de gemeenteraad eind 2019 heeft vastgesteld. Om het goede voorbeeld te geven, hebben we op gemeentelijke gebouwen al veel zonnepanelen geplaatst, zijn er al uitgewerkte plannen voor het plaatsen van meer zonnepanelen op onze gebouwen en verkennen we verdere mogelijkheden. Ook zijn er campagnes richting inwoners en ondernemers, onder andere om hen te stimuleren duurzame elektriciteit op te wekken. We sluiten daarbij aan bij lokale, provinciale en landelijke initiatieven. Tegelijkertijd realiseren we ons dat onze ambitie de potentie van de voorkeursplekken overstijgt en dat ook zonnevelden nodig zijn. Het is</p>

<p>plekken die geschikt zijn voor meervoudig ruimtegebruik zijn benut. Stel hiervoor, raden wij aan, een stimuleringsplan op .</p> <p>2. Punt 5 van de uitgangspunten in 3.2 van het ontwerp-Zonneplan luidt: 'Het landschappelijk advies is afgestemd op de verschillende landschapstypen, waarbij de gemeente terughoudend is om zonnevelden te plaatsen in de landschapstypen landgoederen en beekdalen (zie figuur 2). In bijlage 3 zijn een paar voorbeelden opgenomen hoe zonnevelden in het landschap kunnen worden ingepast'. Wij stellen voor hieraan toe te voegen: ' ... waarbij de gemeente terughoudend is om zonnevelden te plaatsen bij landschappelijk waardevolle bosranden' .</p> <p>3. In bijlage 1 wordt ook gesproken over andere energiebronnen zoals biomassa en biogas. Geen goed plan, in onze ogen, want indien biomassa niet enkel en alleen uit lokaal resthout bestaat is verbranding ervan schadelijk voor het klimaat en de biodiversiteit . Biogas uit mest betekent stimulering van de gangbare intensieve (melk)veehouderij met zijn ammoniak veroorzakende drijfmest en is daardoor ook schadelijk voor biodiversiteit en klimaat. Kleinere windmolens (ashoogte maximaal ongeveer vijftien meter), onder meer op agrarische erven, zien wij daarentegen wel als een goed middel om duurzame energie op te wekken.</p> <p>4. In het zonneplan paragraaf 3.2 staat dat de gemeente Opsterland ervoor kiest om niet actief gebieden voor zonnevelden aan te wijzen o.a. omdat kennis bij de dorpen zelf aanwezig is en om grondspeculatie te voorkomen. Dit standpunt bergt het gevaar in zich dat marktpartijen onbeperkt her en der kansen grijpen waar deze zich ook maar voordoen. Ruimtelijke regie mag en moet van de overheid worden verwacht . Niet wellicht door concrete locaties te selecteren, maar wel door zoekgebieden te kiezen die zich in beginsel uit het oogpunt van landschaps(ontwikkeling), natuur(behoud en -versterking) en milieu(verbetering), en liefst een combinatie hiervan, het beste lenen.</p> <p>5. In paragraaf 4.1 wordt gesproken over een 'zonne-atelier' met relevante betrokken instanties. Geaflecht en Natuerferiening Bakkefean e.o., verenigingen die zich inzetten voor behoud en verbetering van natuur en landschap in deze gemeente, worden hierin niet genoemd. Waarom niet?</p>	<p>belangrijk daarvoor goede kaders te hebben.</p> <p>Bij onder andere de inleiding van paragraaf 3.2. stellen wij al duidelijk dat de bescherming van de kwaliteit van het landschap voor ons belangrijk is. Dit houdt in dat wij terughoudend zijn om zonnevelden te plaatsen in of bij landschappelijk waardevolle elementen (inclusief bosranden). Het heeft voor ons geen meerwaarde om (alleen) bosranden daarbij specifiek te benoemen.</p> <p>Wij nemen uw mening ter kennisgeving aan. Wij vinden dit los staan van de inhoud van het zonneplan.</p> <p>Regie door de overheid wordt onder andere gevoerd vanuit de kaders die in dit zonneplan staan. Deze kaders zijn juist bedoeld om het door u genoemde gevaar te beperken. Wij vertrouwen erop dat de Mienskip, waar u ook onderdeel van uit maakt, tot goede inpassingen komt.</p> <p>Wij vullen dit met de geel gemarkeerde tekst aan: Afhankelijk van de ruimtelijke/planologische impact van een initiatief kan er aanvullend voor worden gekozen om een 'zonne-atelier' met relevant betrokken instanties voor beoogde locatie (bijvoorbeeld natuur- en landschapsverenigingen, Wetterskip, De Friese Milieufederatie, LTO, gemeente en provincie).</p>
---	---

<p>6. In figuur 1 op bladzijde 3 van het Zonneplan is het vertrekpunt van de locatiefase voor ons niet duidelijk. Er staat: 'Kies een locatie die aansluit bij omgevingskenmerken, karakter, maat en schaal.' Het is een zeer algemene formulering waarmee men alle kanten uit kan.</p> <p>7. In de paragraaf over procesparticipatie (4.1) worden natuur- en milieuorganisaties niet expliciet genoemd als deelnemers aan het projectproces. Zij kunnen weliswaar worden geschaard onder de in te schakelen "betrokken professionals/partijen", maar wij stellen voor natuur- en milieuorganisaties hier met name te noemen. Want kennelijk is het niet vanzelfsprekend deze als maatschappelijke partners te zien, gelet op de gang van zaken bij de voorbereiding van het plan voor een zonnepark op de zandwinplas in Nij Beets, waarbij Geaflecht niet is ingeschakeld.</p>	<p>Deze figuur is rechtstreeks overgenomen vanuit de handreiking 'Sinnelijke ynd it lânskip' van de provincie en is dus onderdeel van het provinciaal beleid. Omdat het altijd gaat om maatwerk, hebben wij geen behoefte dit verder te preciseren.</p> <p>Wij scharen natuur- en milieuorganisaties inderdaad onder de betrokken professionals/partijen. Ter verduidelijking hebben wij deze daarom in het tekstdeel waar voorbeelden van betrokken instanties worden gegeven toegevoegd (zie hierboven punt 5). Verder vinden wij het niet nodig/wenselijk om de betrokken professionals/partijen specifiek te benoemen en daarmee af te bakenen.</p>
<p>Reactie Liander</p> <p>We hebben nog even gekeken naar het zonneplan en we komen tot de volgende reactie:</p> <p>1. Blz. 5 – Op deze pagina staat het volgende: "De gemeente Opsterland kiest er voor om niet actief gebieden aan te wijzen, omdat de kennis voor geschikte locaties ook nadrukkelijk bij de dorpen aanwezig is, het komen tot een zonneveld een complexe mix is van afwegingen, niet aanwijzen meer vrijheid geeft en uiteindelijk grondspeculaties voorkomt". Begrijpelijk, maar dit zorgt er wel voor dat wij niet weten wat waar gaat komen en dat komt daarmee niet overeen met de uitgangspunten die we voor de RES hebben geformuleerd. Als wij niet weten wat waar gaat komen, kunnen we ook niet tijdig anticiperen. Als de gemeente de ambitie heeft om in 2022 100 ha. zon te hebben ontwikkeld, maar niet van tevoren aangeeft wat waar gaat komen, dan kunnen we hierbij alvast aangeven dat onder de huidige omstandigheden deze gemeentelijke doelstelling niet gehaald gaat worden.</p> <p>2. Blz. 6 – Onder 3.3 staat een klein stukje vermeld over het elektriciteitsnet, waarbij er wordt verwezen naar bijlage 4. Dit stuk mag wel iets steviger wat ons betreft. Er staat nu dat de capaciteit beperkt is, maar dat is momenteel zachtjes uitgedrukt. Het net begint in heel Friesland vol te lopen, zie ook onze site (wellicht kun je daar naar verwijzen). We zijn hard bezig om dit op te lossen, maar de komende jaren lopen we wel tegen dit probleem aan.</p> <p>3. Bijlage 1 – De gemeente stelt 100.000 MWh aan duurzame opwek nodig te hebben om het eigen elektriciteitsverbruik te verduurzamen. Wat</p>	<p>Antwoord Gemeente Opsterland</p> <p>Wij nemen uw opmerking ter kennisname aan. Zodra er kansrijke initiatieven worden ontwikkeld, nemen wij contact met u op om de mogelijkheden voor aansluiting op het net te bespreken.</p> <p>Wij passen de tekst iets aan. Deze wordt: De capaciteit van het elektriciteitsnetwerk is zeer beperkt.</p> <p>Dit klopt.</p>

<p>er niet bij wordt vermeld is dat hierbij sprake is van een totaal over het jaar genomen en dat verbruik en aanbod niet altijd met elkaar in balans zal zijn. Dat is ook een van de redenen waarom het net moet worden aangepast.</p> <p>4. Bijlage 4</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Bij de 2e bullit staat dat parken tussen de 2 en 10 MVA op middenspanningsstations worden aangesloten. Dit moet zijn regel-, schakel- en onderstations. b. Bij de 3e bullit staat dat vanaf 10 MVA parken op Liander of TenneT stations worden aangesloten. Dat klopt, maar pas vanaf 80 MVA komt TenneT in beeld (tenzij vanuit maatschappelijke kosten het goedkoper is om op Liander netwerk aan te sluiten). c. Vervolgens staan er 4 richtlijnen die ons als netbeheerder kunnen helpen, maar die staan vrij 'losjes' benoemd, het is nogal vrijblijvend en zeker niet dwingend. 	<p>Wij passen dit in de tekst in bijlage 4 aan. De tekst wordt: Als er ruimte is op de regel-, schakel- en onderstations kunnen daar middelgrote zonneveleden tot ongeveer 10 MVA (10 hectare) op worden aangesloten.</p> <p>Dank voor uw precisering. Wij vinden het echter niet nodig om deze in de tekst op te nemen.</p> <p>De richtlijnen zijn gericht op de initiatiefnemers. Zij hebben er alle belang bij om zich aan deze richtlijnen te houden, omdat het de kans van slagen van hun initiatief groter maakt. We hoeven deze richtlijnen daarom niet dwingend te maken.</p>
<p>Reactie Provincie</p> <p>We hebben de stukken bekeken. Grote waardering van onze kant! Niet per sé omdat jullie op hoofdlijnen het provinciale gedachtengoed volgen, hoewel dat prettig is, maar zeker ook vanwege de nadere uitwerking van participatie. Op dat laatste punt zitten we met zijn allen op een rijdende trein, met veel ambitie. Het volgende van de participatie-eisen en bijbehorende spelregels betekent met name voor commerciële partijen een verandering in houding en volgorde van handelen. We hopen dat jullie benadering ook in de RES zal worden gevolgd.</p> <p>Enkele, ondergeschikte opmerkingen/nuances:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. De tekst (in tabel 2) vermeldt ons beleidskader 'Romte foar Sinne' (RfS). Daar staat bij dat met de latere 'Notitie Sinnefjilden yn 't lânskip' de ruimtelijke kaders nog veranderd zouden zijn. Dat laatste is niet juist: de vertrekpunten in de notitie zijn bedoeld als inspiratie/uitwerking van mogelijkheden voor goede landschappelijke inpassing, maar niet als zodanig 'aanvullend beleid'. Naar inhoud gaat de notitie ook niet verder dan RfS. RfS is ook vertaald in regels in de Verordening Romte. b. Bij 3.2, onder 2: Ons beleid RfS (en de Verordening Romte, artikel 9.4.1, lid 6) laat expliciet ruimte voor een opstelling die voortkomt uit samenwerking van dorpen. Motivering van de 	<p>Antwoord Gemeente Opsterland</p> <p>Wij passen de tekst in het kader bij tabel 2 aan. Dit wordt: In de nieuwere provinciale 'Notitie Sinnefjilden yn 't lânskip' staan vertrekpunten ter inspiratie en als uitwerking van mogelijkheden voor goede landschappelijke inpassing.</p> <p>Dank voor uw uitleg. Wij realiseren ons dat het belangrijk is om in gevallen waar discussie kan ontstaan in een vroeg stadium van een initiatief met de provincie af te stemmen.</p>

schaal is dan wel aan de orde: als 3 dorpen samenwerken ligt het misschien niet voor de hand dat het kleinste dorp de dan grotere opstelling krijgt. Maar maatwerk blijft mogelijk. Iets anders is als het dorp – los van samenwerking met andere dorpen - meer wil opwekken dan nodig is voor dat dorp zelf. Genoemd artikel sluit dat niet uit, maar ook dan moet de aanvaardbaarheid van de schaal worden gemotiveerd. Het gaat niet om millimeteren, maar als sprake zou zijn van een onevenredig grote opstelling, dan kan er discussie zijn.

c. Bij 3.2, onder 3: De 50m-afstand staat niet in de provinciale regels, maar is een indicatie voor het denken bij dorpen. De regel (Verordening, art. 9.4.1, sub 1a) gaat over het vinden van 'aansluiting aan het stedelijk weefsel' van dorp of stad'. Uiteraard verschillen dorpen qua omvang, dus ook de wijze waarop aansluiting kan worden gevonden is maatwerk. Er zijn dan wel grenzen: een opstelling op 500m afstand van een dorp zal niet kunnen leiden tot enigerlei vorm van aansluiting, net zo min als een opstelling die een wezenlijke landschappelijk-infrastructurele grens overschrijdt. Andersom: als het dak van een agrarisch bedrijf, op enige afstand van het dorp, maar wel binnen de leef- en belevingszone van dat dorp, wordt benut voor het dorp, met nog een stukje zonneveld daarbij, ligt er ook een verhaal. Onze verordening bevat de mogelijkheid om in randkwesities ontheffing te kunnen verlenen.

Met uw uitleg is het niet nodig om dit tekstdeel te handhaven. Wij laten het derde uitgangspunt onder 3.2 daarom vervallen.